

Horváth Stefánia, a fővárosi könyvtár titkára: Egy érdekes könyv a kínai nő szociális helyzetéről.

A nő neveléséről Kínában, „The education of Women” címen M. E. Burton író tollából egy kiváló munka jelent meg, mely különös érdeklődésre tarthat számot, nemcsak azért, mert korunk nőmozgalmai a nő tulajdonságait mind behatóbb kutatás tárgyává tették, hanem azért is, mert Kínában a közelmúltban és még mai nap is végbemenő átalakulások Európa figyelmét a messze Kelet felé terelték.

A modern kultúra, amely a zárkózott Kínába is immár behatolt, a nő nevelése terén is meghozta gyümölcseit. Nemrég ezelőtt a kínai nép a nőt csak másodrendű teremtménynek tartotta, aki semmiféle tudomány elsajátítására, haladásra nem képes. És e ferde nézet, amely évszázadokon át uralkodott Kínában, a nő nevelését teljesen elhanyagolta, a nőt intelligenciájának kifejtéséi lehetetlenné tette. Hiszen 1842 előtt, Adél Fielde misszionáriusnő adatai szerint 1000 kínai nő közül csak 1 tudott írni, olvasni; míg más írók állításai szerint csak 10.000 között volt egy olvasni tudó kínai nő. A gyökeret vert ferde nézet volt oka, hogy a nő előhaladása a műveltség és a tudomány terén csak nagy nehezen tudott lendületet venni. A kezdet nehézségeit mi sem igazolja jobban, mint hogy Miss Grantnak, az első kínai leányiskola megalapítójának, pénzjutalmat kellett fizetni tanulóinak, hogy egyáltalán eljőjenek és így is csak 2 tanítványt tudott szerezni. De nem csodálkozhatunk, ha tudjuk, hogy mindenki ámulattal fogadta a hírt, hogy a nő képes tanulni. Hogy milyen lehetlenségnek tartották a kínaiak, ezt jellemzi a következő adom: M. Grant, mikor egy kínai apát megkért, hogy leányát taníttassa, ez mosolyogva kérdezte a lovára mutatva, vajjon ezt megtudja-e tanítani írni, olvasni? S mikor M. Grant nemmel felelt, örömmel állapította meg, hogy akkor a leányát sem tudja megtanítani. Így az első években a tanuló nők legnagyobb részét a szegényebb rétegekből, rabszolgákból és talált gyermekekből kerültek ki. S ez volt az az anyag, amelyen a női nemben bizóknak meg kellett mutatni a konzervatív Kínának, hogy leányai ép oly érdemesek és fogékonyak a haladásra, mint fiai.

Ezt bebizonyítani sikerült is nekik. M. Grant első leányiskolájának nyomán egymás után keletkeznek a nő nevelésére, tanítására szolgáló intézmények. A nagy számú magániskolák mellett az állam is kezébe veszi a

leánynevelés problémájának megoldását. Az állami költségvetésbe nagy tételeket vesznek fel leányiskolák építésére. Monumentális épületek emelkednek a modern kor legkényesebb ízlését is kielégítő berendezéssel. Kerékekkel, fürdőszobákkal, hatalmas tornatermekkel emelt iskolák szolgálják ma már Kínában a nő felemelését, műveltségének képzését. A nagyarányú fejlődést mutatja, hogy Nauchangban csak 1909-ben, vagyis egy évben nem kevesebb mint 13 leányiskolát állított fel az állam, Pekingben pedig 1908 óta a leányiskolák száma 20-ról 40-re szaporodott. Ez iskolákban a kínai nyelv, írás, olvasás, történelem, földrajz, fizika, természetrajz, aritmetika s egyéb általános tudományágak mellett a varrást, rajzolást, festészetet, zenét is tanítják, sőt még az angol nyelv is ott szerepel az iskolák tanrendjében. A leányiskolák magas fokát mutatja, hogy az aritmetikában is jelentős eredményeket érnek el, holott e tudományág iránt a kínai nép semmi hajlamot nem tanúsít.

E rohamos haladással lépést tart a kínai nő kiválóságainak érvényre jutása s különösen a külföldi missziók által fentartott iskolák dicsekedhetnek szép eredményekkel. Kiváló tanerőket képeznek, úgy annyira, hogy idősebb férfitanítók leánynövendékeket kérnek segítségül nehéz feladatuk teljesítésére.

Megemlítésre méltó e helyen az a nagy fizetés, amellyel az állam a tanítónőket díjazza. Egy 20 éves leány például, aki maga is még tanuló a 7-ik osztályban, heti 3 óráért 30 dollár havi fizetést kap teljes ellátással. És különösen a bennszülött kínai tanítónők részesülnek nagy előnyben. Így például egy óvónő 100 dollár havi fizetést kap.

Az iskolák nagy érdeme és áldása, hogy kiváló orvosnőket is képez, ami megbecsülhetetlen kincs egy országra, amely a kultúra kezdetén áll, különösen akkor, ha a népesség oly óriási, mint Kínában. A külföldi tudósok a legnagyobb elismerés hangján szólnak a kínai orvosnők ügyességéről, használhatóságáról. Egy angol orvos szerint a kínai nő az orvosi pályára való rátermettségét fényesen bebizonyította s alkalmazása nem kísérlet többé használhatóságára nézve e pályán. Dr. Mari Stone kínai orvosnő, mint a Danforth Memorial-kórház főorvosa, egy hónap alatt 2743 beteget kezelt s a legsúlyosabb sebészeti műtéteket is kitűnő sikerrel végezte. Egy külföldi orvos pusztán kínai orvosnövendékek segítségével tartott fenn egy nagy kórházat. A modern, tanult kínai nő azonban mindenképpen az otthonnak, családnak megbecsülhetetlen kincse. A tanult kínai asszony sokkal rendesebb, tisztább, s mivei a varrás mesterségét is megtanulja az iskolában, sokkal ízlésesebben, jobban öltözködik. Mind olyan tulajdonságok, amelyek a gyermeknevelésre közvetlenül s a jó példa által közvetve is jótékony befolyással vannak. Ha egy ilyen művelt kínai nőt hivatása vidékre szólítja, az egész környéknek valóságos áldása, jótéteménye, mert mindenhová a kultúra nemesességét viszi magával. Megtanítja a föld népét főzni, varrni, sőt még írni, olvasni is, ami által kimondhatlan szolgálatot tesz az egész köznek, hathatósan közreműködik az állam művelődésének, felvirágoztatásának nemes feladatában.

Végül érdekes adatokat említ fel a könyv a kínai nő küzdelmeiről a fejlődésért, haladásért folytatott harcban. Így például, hogy szabadabban mozoghat az életben, férfiruhát ölt. Mert a kínai nép, bár a kínai nő korántsem oly zárkózott már, mint volt régen, még sem tudta levetkőzni egészen a műit hagyományait. Hiszen a kínai nő első tulajdonképen nyilvános szereplése csak rövid 4 év előtt játszódtott le, amikor egy fiúiskola meghívására egy leányiskola növendékei egy hangverseny alkalmával az énekarban együtt szerepeltek.

Az egész világ feszült figyelemmel tekint a hatalmas Kína újjászületésére. Rohamlépésekkel halad a civilizált államok sorába a maradi sárga faj. S e haladás jövődjő záloga: az ifjúság nevelése női kezekben van letéve. Vájjon meg fognak-e nagy és nemes feladatuknak a kínai nők felelni, vájjon a beléjük helyezett bizalom, fáradság meg fogja-e hozni várt gyümölcseit”? Dr. Woodhull of Foochow szerint: igen, és érdemes a kínai nővel foglalkozni, mert ép oly fogékonyak a jóra, nemesre, mint más faj női.